

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus Biennalis Studii Canonici, Sive Succincta Et
Methodica Sacrorum Canonum Explanatio**

Engelhard, Johann Martin

Moguntiae, 1700

Titulus VI. De Electione & electi Potestate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63255](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63255)

monasteria extinxit, & exemplo multorum imperatorum, qui propter crimina aliquorum de communitate integras urbes everteunt, innocentes cum nocentibus punientes; ergo idem de Innocentibus in electione vel postulatione dicendum erit. Resp. Innocentes propter nocentes puniri non posse, nisi in casibus à jure expressis, vel propter delicta gravia & atrocissima, qualia sunt crimen perduellionis, læsæ majestatis, & similia, quæ non censentur sufficienter expiari, nisi per interitum totius communitatis.

QUÆRES 4. An Pontifex postulationem legitimè factam teneatur admittere, an verò eandem rejicere possit? Respond. licet Postulatio nitatur meriti gratiâ pontificis cap. 5. h. t. ideoque nullum jus acquiratur postulato, Pontifex tamen, si postulatus censeatur ecclesiæ utilis, eam vi officii admittere tenetur; & hinc posset fieri injuria postulato, si rejiceretur: licet enim vigore postulationis jus nullum habeat, jus tamen habet ut non rejciatur, tanquam indignus qui secundum canones postulabatur tanquam ecclesiæ utilis.

TITULUS VI.

De

Electiōe & electi Potestate.

QUÆRES 1. Quid sit Electio, & quot modis fiat? esp. electio latè sumpta omnem electionem personarum ad beneficia ecclesiastica includit. Strictè verò sumpta & pro ut hujus loci est definitur *personæ idoneæ ad dignitatem ecclesiasticam* canonic

canonicè facta assumptio gloss. in cap. 1. de postul. praelat. in
6. hæc ad sui valorem requirit certas solemnitates,
sine quibus celebrari nequit, quæ vel sunt acciden-
tales, v. g. invocatio Spiritus S. electioni præmitti
solita; tractatus prævius de seligendis quibusdam
personis capacibus capitulo proponendis cap. 28. h. t.
vel sunt substantiales, quæ in cap. 42. h. t. præscri-
buntur, & in decursu examinabuntur. Tres au-
tem sunt modi seu formæ eligendi, videlicet scru-
tinium, compromissum, & inspiratio vel quasi in-
spiratio Spiritus Sancti.

QUÆRES 2. Quomodo fiat electio per
 inspirationem vel quasi inspirationem? Resp. Per
inspirationem dicitur fieri electio, quando certa per-
 sona ecclesiæ præficienda per revelationem divinam
 designatur; taliter S. Matthias successus est in locum
 Judæ prævaricatoris *ad. 1.* & S. Ambrosius non-
 dum baptizatus ad Mediolanensem ecclesiam as-
 sumptus *can. statumms S. his omnibus. dist. 61.* qui mo-
 dus eligendi hodie evanuit, & solum nomen in jure
 remansit. Per *quasi inspirationem* contingit electio
 dum nullo præcedente tractatu de certâ personâ, e-
 lectores simul & semel in unam aliquam personam
 consentiunt, & conclamant; dicitur hæc quasi in-
 spiratio, eo quod non certò constet, electionem re-
 velante Deo factam, sed præsumatur tantum, eo
 quod concors consensus ex inspiratione Spiritus
 Sancti qui unionis auctor est, provenire credatur.

QUÆRES 3. Quid sit scrutinium & qua-
 liter per illud fiat electio? Resp. Est collectio se-
 creta votorum à tribus de collegio fide dignis sigil-
 latim & in scriptis facta. Hoc ut valeat observan-
 da sunt ea quæ in *cap. quia propter 42. h. t. præscri-*

buntur. *Primò* ut capitulares in ecclesiâ aut loco capitulari congregentur, quia jus eligendi competit ipsis, non ut personis singularibus, sed ut constituant collegium. *Secundò*, debent eligi tres scrutatores ex iplo capitulo, qui sint viri fide digni. *Tertio* scrutatores à capitulo deputari, omnium eligentium vota secretè & sigillatim exquirere, & vel voce, vel scripto tradita excipere debent, quod ideò salubriter statutum est, ut quivis eligentium votum suum sine ullâ confusione liberius exprimere possit. *Quarto*, vota debent esse pura & absoluta, non verò conditionata, v. gr. eligo Cajum si Titius etiam consentiat *cap. 2. h. t. in 6.* quia requiritur electi consensus, qui haberi non posset, si per vota incerta electus esset. *Quinto*, vota singulorum scribi & annotari debent, ut evitetur confusio, & fraudibus fores præcludantur. *Sextò*, factâ votorum exceptione, vota nullo actu interveniente publicari debent, intellige generaliter, ut appareat electionem esse factam. Cujus publicationis vis & effectus est iste, quod eâ facta electores non possint variare id est votum suum revocare, & alteri dare, *cap. 58. h. t.* *Septimò*, facienda est collatio votorum, vel ab ipsis scrutatoribus, vel aliis de collegio deputatis. Hæc autem collatio est triplex *cap. 55. h. t.* scilicet *numeri ad numerum*, ut sciri possit, quot vota quisque habeat, & an aliquis à majori parte electus sit. *Zeli ad zelum*, considerando ipsorum eligentium probitatem, prudentiam & motiva, ut sciatur quis non tantum à majori, sed etiam saniori parte capituli electus sit quod ad canonicam electionem. *meriti ad meritum*, ut sciatur quis ex duobus electis sit dignior. Quæ sanitas votorum ho-

die

die plerumque parum attenditur, sed defectus aliis medijs suppletur. Denique fieri debet publicatio specialis, quæ in hoc consistit quod vel præses electionis, vel unus ex scrutatoribus dicat. Ego meo & omnium eligentium nomine eligo & electum pronuntio N. quæ publicatio fieri debet, ut electio juxta praxin Curia Romanæ subsistat.

QUÆRES 4. An necessario tres scrutatores requirantur, ita ut non possint esse plures vel pauciores, & an hi de collegio esse debeant, nec aliunde assumi possint? Resp. Licet quidam sentiant ad substantiam electionis non pertinere, ut tres designentur scrutatores, & quidem ex ipso eligentium collegio, propter consuetudinem contrariam, quæ teste Layman, in cap. quia propter h. t. in multis germaniæ ecclesiis invaluit, probabilius tamen est, si electiones regularium excipias, utrumq; ad electionem necessario requiri, cum id expressè in dict. cap. sit statutum; & quamvis non improbabiler possit defendi, electionem aliter celebratam ipso jure non esse irritam, ansam tamen Pontifici præberet eam irritandi. Pirrh. h. t. n. 162.

OBIICIENS. Possunt assumi ad eligendum personæ extraneæ; ergo etiam ad scrutandum. prob. conseq. cui licet quod majus est, non debet quod minus est non licere l. non debet 21. ff. de reg. jur. l. Marcellus. 15. ff. de donat. mort. caus. Sed plus est eligere quàm scrutari; ergo si unum liceat, & alterum licebit. Respond. Concess. anteced. Nego conseq. quod enim ad scrutandum non sint assumendi extranei, expressè est in jure prohibitum, non item quod non possint admitti ad eligendum.

D 3

adpro-

ad probat. Dico, regulam allegatam valere eo casu, quando id quod minus est, expressè non reperitur prohibitum, uti in casu præsentis.

QVÆRES 5. Quid sit compromissum? Respond. Electio per compromissum fieri dicitur, quando non omnes capitulares dant sua vota, sed unanimi consensu uni vel pluribus facultatem concedunt, ut nomine omnium prælatum eligant. *cap. causam 8. § c. quia propter 42. §. vel saltem h. t.* Spontes se pro canonicè electo habituros illum, quem compromissarii elegerint. Hæc autem compromissio fieri nequit, quam diu vel unus solus de capitulo dissentit, cum nemo voto suo & Jure eligendi, innocens & invitus privari debeat. Porro licet usitatum sit, ut compromissarii numero impares eligantur, ad habendum facilius votorum pluralitatem, id tamen essentiale non est, cum juxta *cap. si h. 2.* etiam in pares compromitti possit, illud quoque specialiter de compromisso notandum est, quod non amplius integrâ non possit revocari.

QUÆRES 6. An 1. compromissarii unum ex se ipsis eligere, & an 2. eorum unus sibi ipsi votum dare possit? Resp. Ad primum posse, alias per compromissum fierent deterioris conditionis, si eligi non possent, quod æquitati repugnat, cum juxta notissimam juris regulam officium suum nemini debeat esse damnosum. *l. si communis servus. §. quod vero ff. de adul. l. videlicet. ff. ex quib. caus. major.* Ad secundum respond. Compromissarius sibi ipsi votum dare potest, non quidem directè, sed indirectè, dum videlicet aliorum compromissariorum votis in seipsum directis accedit. Sic si tres compromissarii fuerint, quorum primus tertium compromissarium

sarium, secundus autem extraneum eligat, poterit tertius iste compromissarii sui voto accedere, & augere numerum, adeoque majora efficere, ad corroborandam propriæ personæ electionem prout decisum est in *cap. 33. h. t.*

OBJICIES 1. Si compromissarius sibi ipsi indirectè votum dare posset, dignitatem à seipso acciperet; sed hoc est contra expressam Juris dispositionem *cap. 26. de jure patronat.* ubi statuitur, neminem seipsum præsentare posse, cum inter dantem & accipientem debeat esse distinctio; ergò. Resp. Nego sequelam majoris. Compromissarius enim non tam suam quàm capituli personam repræsentat, & nomine capituli sibi ab alio nominato accedit.

OBJICIES 2. Qui eligit, personam eligendam debet judicare dignam, *cap. 22. § 3. h. t.* Sed nemo se seipsum potest judicare dignum, cum in causâ propria nullus possit esse judex; ergò neque seipsum eligere. Resp. Concessâ majore N. min. aliàs nec electus electionem de se factam acceptare nec eligentes ad Prælaturas aspirare possent. ad probat. Resp. Regulam allegatam de judicio propriè dicto intelligendam. nisi respondere malueris talem non verè judicare seipsum, sed alterius compromissarii judicio consentire & accedere.

OBJICIES 3. Omnis electio ambitiosa est irrita aut saltem irritanda; sed electio in qua compromissarius sibi ipsi indirectè dat votum est ambitiosa; ergò irrita. Resp. Concessâ major. Nego min. ambitiosum enim est, sibi ipsi directè dare votum non indirectè; quia compromissarius potius accipientis quam dantis personam sustinet, cum

non nomine proprio, sed in quantum repræsentat personam capituli aliorum votis accedat.

OBII CIES 4. Accessio prædicta non habet locum in scrutinio; ergo nec in compromisso. Resp. nego paritatem: quia in scrutinio vota debent esse secreta, ideoque is, qui sibi ipsi votum dat, nescit, an ab alio electus fuerit, & consequenter accedere non potest, sed ut ambitiosus repellitur.

OBII CIES 5. Etiam in scrutinio scit scrutator eligentium vota. ergo & hic habebit locum accessio, &c. Distinguo anteced. scit eligentium vota scientiâ non communicabili concedo communicabili nego anteced. & conseq nam de essentia scrutinij est, quod vota debeant esse secreta, compromissi non item.

QUÆRES 7. Quinam eligere possint & quinam eligi? Resp. eligere possunt soli capitulares, & in maioribus ordinibus constituti, ut novissime statuit *Trid. sess. 22. cap. 4. de reform.* uti & illi, quibus hoc ex speciali privilegio, vel consuetudine Immemoriali competit *cap. cum dilectus de consuetudine, & cap. 3. de causa possessionis.* sunt autem aliqui, qui specialiter eligere prohibentur, quales sunt, 1. amentes, & furiosi, 2. hæretici, alique excommunicati excommunicatione majori. 3. Novitij in Monasteriis ante emissam professionem 4. Religiosi proprietarij *Trid. sess. 25. cap. 2. de Regularibus:* prohibentur 1. eligi similiter amentes & furiosi, *cap. 34. hoc tit.* 2. corpore vitati, si vitium tale sit, quod illos à decenti muneris functione repellat. 3. Illegitimi, 4. non habentes requisitam ætatem. 5. hæretici etiam post impetratam absolutionem *cap. 2. de hæreticis in 6.;* 6. censurati *cap. fin. de clerico excommunicato,*

cato. 7. Infames per regulam generalem, quod infamibus portæ dignitatum patere non debeant.

QUÆRES 8. Quinam sit modus eligendi summum Pontificem? Resp. specialis modus præscribitur in cap. 3. hoc tit. in 6. qui consistit in hoc. mortuo Pontifice Cardinales in Urbe præsentibus absentibus non nisi per decem dies expectatis intrent conclave electionis cum uno aut ad summum duobus servis, quod conclave undique debet claudi, & solum foramen relinqui, ut cibus intromitti possit; dum ingressi sunt, nullus cuiquam secreto loquatur, nec litteras mittat, vel nuntium sub pœnâ excommunicationis latæ sententiæ. eligant Pontificem intra triduum, idque per vota majora, quia hic non habetur ratio sanitatis; uti in aliis electionibus. si intra triduum non elegerint, priventur mensa frugali, & unico tantum ferculo in prandio & cœnâ contenti vivant. quod si nec intra quinque dies sequentes electionem absolverint, pascantur tamdiu in pane & aqua, donec electio facta fuerit. an dispositio huius capituli observetur Romæ, scient illi, qui in conclavi præsentibus sunt. hoc in electione Pontificis speciale est, quod requirantur duæ tertie votorum cap. licet hic, Scap. ubi periculum de electione in 6. & quod cardinalibus exceptio excommunicationis opponi non possit. Clement. 2. §. 4. h. t. quæ omnia fusius deducta invenies in bullâ Pij quarti, quæ incipit, *in eligendis*: jus autem eligendi summum Pontificem primitus ad universam pertinebat Ecclesiam, postea vero per indulta Pontificia ad solos purpuratos Patres est translatum.

QUÆRES 9. Quo tempore electio sit inchoanda

P 5

choanda? Resp. post mortem sive sepulturam Prælati electio prius inchoata irrita est *cap. 36. § electio. nem. hoc. tit.* sepulto corpore cel brandum est *cap. itulum, & præfigendus electioni dies, qui absentibus intimari debet, ut electioni interesse possint; si velint, præteritio etiam unius irritam reddit electionem cap. 42. h. t.*

QUÆRES 10. An quis per procuratorem electioni interesse possit? Resp. affirmative, si videlicet legitime impeditus sit, & impedimentum juratò probare possit, tunc enim procuratorem constituit, qui in capitulo nomine sui Principalis eligit; is tamen nisi mandatum de certâ personâ nominandâ habuerit, alium nomine suo & alium nomine alieno eligere non potest, cum teneatur eligere digniorem, ille autem duos simul digniores judicare nequeat. quod si plures procuratores ab uno constituti fuerint, ille votum dabit, quem capitulum designavit, aut si hoc concordare nequeat, is qui prior in instrumento procuratorio nominatus est, præferendus erit, *cap. 46. h. t.*

QUÆRES 11. Intra quod tempus electio debeat absolvi? Resp. Intra tres menses à Notitia mortis prælati computandos. quo termino elapso si omnes capitulares negligentes fuerint, jus eligendi ad superiores gradatim devolvitur. si aliqui solum negligentes sint, reliqui eligere possunt *arg. cap. 53. h. t.*

QUÆRES 12. Quid ulterius ad electionem requiratur? Resp. requiritur, ut electio facta, quamprimum fieri potest electo Intimetur, ut is consentire, vel dissentire possit, pro quo unus
ment is

mensis illi indulgetur. acceptatâ electione intra tres
 mensis est petenda confirmatio, nisi electus jure
 per electionem acquisito cadere velit *cap. 6. b. t. in 6.*
 est autem confirmatio nil aliud, quàm approbatio
 promoti ad dignitatem, formato prius electionis
 processu, & consideratis personæ electæ qualitati-
 bus, à superiore, cui confirmatio competit, facta.
 hæc confirmatio in electionibus Episcoporum petitur
 à Pontifice. in Inferioribus autem prælatis ab ordi-
 nario. ut valeat confirmatio, requiritur, ut, si in
 discordia fiat electio, adversarius citetur; si in con-
 cordiâ, generaliter citentur omnes, qui se opponere
 volunt, idque sub pœna nullitatis *cap. fin. b. t. in 6.*
 per eam electus consequitur jus in re, & exercitium
 jurisdictionis Ecclesiasticæ, non tamen quæ sunt
 ordinis Episcopalis, ea enim acquiruntur per con-
 secrationem, quæ intra tres menses à confirmatione
 facienda est, sub pœnâ amissionis fructuum etiam
 perceptorum *Trid. sess. 23. cap. 2. de reformat & pri-
 vationis, si ultra sex menses differatur, nisi Ponti-
 fex cum electo voluerit dispensare.*

QUÆRES 13. Quid à concilio Tridentino
 circa electiones specialiter sit constitutum? Respon-
 deo. In electione regularium puta, Abbatum, Abbatissarum
 &c. illud speciale est, quod fieri debeant per vota
 secreta, ita ut nomina singulorum eligentium nun-
 quam publicentur, alias electio erit nulla & consen-
 tiens in talem electionem ad omnia ordinis sui offi-
 cia reddetur inhabilis. quod pro majori unitate &
 concordia & præcavendum claustrale odium no-
 vissimè constituit Tridentinum *sess. 25. cap. 6. de Re-
 gularibus.*

TIT.